

Posamezna številka stane 1 din.

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din.
Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inse-
rati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru;
pri večkratnem inseriranju primeren popust.
Upravništvo sprejema naročnino, inserate
in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

„Naša Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in
petek. Uredništvo in upravništvo je v Mar-
iboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsaki dan samo od 11. do
12. ure. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so poštne proste.
Telefon interurban št. 113.

54. številka.

MARIBOR, dne 3. julija 1925.

Letnik I.

Za svobodo tiska.

(Govor poslanca dr. Josipa Hohnjeca v zakonodaj-
nem odboru.)

Cesar Napoleon Veliki je dal tisku sijajno spri-
čevanje. Imenoval je namreč časnik, ki ga je izdajal
znani nemški pisatelj Görres pod imenom »Rheini-
scher Merkur« in v katerem je navdušeno in ostro pisal
za svobodo ljudstva in domovine, poleg Anglije, Pru-
sije, Avstrije in Rusije — peto mu sovražno velesilo.

Tisk je v istini velesilo. Prej se je povdarjalo: De-
nar je sveta vladar! Z nič manjšim pravom bi se moglo
z ozirom na sedanje prilike reči: Papir vlada svet! To
je papir, ki prihaja izpod tiskarskega stroja: knjige,
brošure in zlasti listi in časniki.

Tisk obvladuje vse na svetu: veliko in malo, vla-
darje in narode, kapital in znanost, kratko rečeno: člo-
veškega duha v vsem njegovem mnogovrstnem udej-
stvanju na znotraj in na zunaj. Njegov interesni krog
obsega ves svet in vse človeštvo. On poroča in razpravlja
o politiki domače države in drugih držav, o zakonih
in o sodnih razpravah, o nesrečah in zločinih, o šoli in
religiji, o književnosti in gledališču, o športu in zabavi,
o naravi in svetu, o poljskem in domačem gospodarst-
vu, o obrti in trgovini, kratko o vsem, kar je obseženo
v pojmih natura in kultura.

Pero in tiskalno črnilo sta sicer neznatni, pa zelo
izdatni sredstvi, s katerima so se dobojevale duševne
bitke. Verska reformacija XVI. stoletja, francoska re-
volucija in vsi tisti ljudski pokreti, ki so kakor orkan
porušili to, kar je bilo staro, slabo in trhlo, ter preob-
razili politično in kulturno obličje zemlje, vsi ti po-
kreti so bili omogočeni in uspešni, ker so se posluževali
tiska kot svojega najbolj učinkovitega orodja in orožja.

V moderni dobi je časnik postal univerzalni life-
rant duševne hrane za cele ljudske sloje. Za velik del
ljudstva so dnevnik in tednik edini vir za politično
izobrazbo. To velja pred vsem za takozvane nižje in za
srednje sloje, pa tudi za višje sloje, ki črpajo iz časn-
ikov svojo dnevno politično orientacijo. Časnik je dan-
danes vsakdanji, dostikrat edini duševni kruh nešteti-
h, njegova sodba je credo stotisočev in milijonov.

Zato ima časnik nalogo, da pospešuje duševno in
moralno izobrazbo ljudstva ter da se kot njegov poli-
tični svetovalec bori samo za resnico, pravico in pošte-
nost. To je časnik dolžan storiti kot organ javnega
mnenja. Javno mnenje kot posledica suverenosti ljud-
ske volje je dandanes velika sila. Da je to mnenje pravi-
lno in pravično, mora biti orientirano ob večnih prin-
cipih moralnega svetovnega reda. Čim bolj se ljudstvo
in vsi njegovi sloji aktivno udeležujejo javnega življe-
nja, tembolj je med ljudstvom narasla samozavest in
čut svobode in s tem bolj javnega mnenja. Zato se mo-
ra časnik čutiti kot orodje za moralno vzgojo ljudstva
ter kot njegov političen svetovalec za resnico in pravico.
Ako pojmuje s tega stališča svojo nalogo, bo dober or-
gan in blagonsko sredstvo javnega mnenja, v nasprot
nem slučaju pa bo njegov kvaritelj in zastrupljalec.

V časniku se zrcali ne samo politično, marveč vse
javno, duševno, moralno in gospodarsko življenje na-
roda. Dejstvo je, da tisk čimdalje, tem bolj obvladuje
ter določuje vse duševno življenje narodov. To razsežno
vplivanje je omogočeno vsled velike razširjenosti časo-
pisja. Na kongresu angleških novinarjev leta 1899 je
bilo ugotovljeno, da izhaja v vseh petih delih sveta nad
80.000 časnikov.

Tekom časa je velik del časopisja izgubil izpred oči
svoj prvoten ideal in svoje visoke cilje. Misel duševnega
vplivanja na ljudstvo, namen intelektualnega, moral-
nega in kulturnega povzdiga ljudstva je stopil v ozadje.
V prvo vrsto pa se je pomaknilo vprašanje: »Kako je
mogoče z razprodajo tiskanega papirja doseči največji
dobiček?« Tako je časništvo postalo trgovsko podjetje.

Deloma je to tudi posledica v razvoju modernega
časniškega obrata. Moderni časnik, ako hoče zadovoljiti
narasle zahteve čitateljev, mora se poslužiti telegrafa in
telefona ter mora biti opremljen z najnovejšimi stroji
in z obsežnim informacijskim aparatom. V to svrho je
pa potreben kapital: pisatelji, literati in žurnalisti na-
vadno ne razpolagajo z materialnimi sredstvi. V tem
oziru je v njihovih žepih vacuum perpetuum — vedna
praznina. Potreben je izdajatelj. Poleg zgolj duševnega
interesa pisateljev se z vso močjo pojavi in uveljavi ma-
terielni interes izdajateljev. Tako je časništvo se razvilo
v trgovsko podjetje ter je bil zgolj trgovski značaj časo-
pisja zapečaten. Časnik je postal plen trgovskega ma-
terializma ter je prišel v suženjstvo kapitalizma. Vplivno,
velikomestno časopisje je po večini prešlo v roke špek-
lacijskega in borznega kapitala. Takšen časniški tip
dandanes prevladuje v Ameriki. V Franciji je veza
med časopisjem in bankami najtesnejša, ki se da mis-
liti. Isto tudi velja za večino večjih listov v naši državi.
Gmotna odvisnost od kapitalističnih in velefinančnih
krogov se zrcali v duhu, ki prešinja to časopisje. To je

duh, ki je popolnoma drugačen od one duševne svobo-
de, katero je nad vse ljubil tebanski filozof Krates, ki
je nekoč veliko zlata vrgel v morje z besedami: »Proč
z vami v globočino, ve slabe želje! Utopiti vas hočem,
da ne bom od vas potopljen!« To je duh onih, ki ple-
šejo okoli zlatega teleta, mu služijo, ga proslavljajo ter
mu dovajajo nove pristaše.

Pod egido tega duha se je razpasla najgrša podkup-
ljivost. Pri gotovih velikih časnikih se da kupiti vse:
uvodni članek, krajevna notica, oddelek za zabavno
blebetanje. Rimski cesar Septiminus Severus je rekel:
»Zamašite vojaku žrelo, vse drugo pustite v nemar!«
Danes bi se moglo ter tudi moralo reči: »Zamašite žrelo
visoki financi in njenemu časopisju, vse drugo pustite
v nemar.« To časopisje dela brez ozira na suverenost
ljudstva javno mnenje, katero mora biti v skladu z in-
teresi kapitalizma. Vsi drugi vidiki: moralni, kulturni
in socialni, ne pridejo v poštev ali pa se samo včasih
upoštevajo kot drugotni činitelj. Ker je za časniška
podvzeta te vrste merodajno le komercialno stališče
večjega dobička, ne pa ozir na načela vere in morale,
se v njih vrši najgrša in najopasnejša špekulacija na
slabost človeške narave, razpaljujejo se strasti in s por-
nografičnimi spisi se zastruplja volja in srce čitateljev,
zlasti radovedne mladine.

Rousseau v svojem delu »O vplivu znanosti in u-
metnosti« izraža o takih časnikih in časnikarjih to-le
nad vse ostro sodbo: »Dal Bog, da bi večina teh pisate-
ljev ostala brezdelna! Toda ti puhloslovci pridejo od
vseh strani, oboroženi z nespametnimi teorijami, da bi
potresli glavne stebre vere ter izpodkopali čednost. Pre-
zirno se smejljajo starim besedam »domovina« in »re-
ligija« ter uporabljajo ves svoj talent in vse svoje zna-
nje, da bi to, kar je ljudem sveto, porušili ter poteptali
v prah. Eden zatrjuje, da ni drugega Boga kakor svet;
drugi, da je razlika med dobrim in slabim himera (iz-
mišljavja); tretji, da se smejo ljudje brez pomisleka ka-
kor volkovi v puščini med seboj požreti. To je modrost,
ki jo nas učijo ter jo zapuščajo v dedščini potomcem
od roda do roda. Ali je poganstvo, če tudi prepuščeno
vsem zmotam človeškega razuma, kakor je bilo, zapu-
stilo potomstvu kaj takega, kar bi se dalo primerjati s
tistimi spomeniki sramote, katere je pod vlado evange-
lija ustvarilo za njega časopisje?«

Dekadence (padec) časopisja z višine njegove na-
loge je postala neizbežna, ko je nad njim zavladovalo ži-
dovstvo. Že iz supremacije (nadoblasti) židovstva na
denarnem trgu sledi njegova supremacija nad časopis-
jem. Bolj kot logika to dokazuje statistika: časniki so
vedno bolj in bolj prehajali v roke židov, po nekod so
celo postali njihov monopol. O slabih lastnostih in o
škodljivem vplivu židovskega časopisja ni treba speci-
elno govoriti, ker tukaj velja v potencirani meri vse to,
kar sem ravnokar navedel o tistem časopisju, ki je udi-
njeno materialističnemu duhu.

Zoper te žalilob tako goste, jake in zelo škodljive
izrastke časopisja vodijo borbo oni časniki, ki so si v
svesti svoje vzvišene naloge, pa tudi svoje velike odgo-
vornosti. To so pravi prijatelji ljudstva, njegovi večji
in vneti branitelji v gospodarskem, prosvetnem, moral-
nem in nacionalnem oziru.

R. R. pogajanja.

O razgovorih med direktorijem radikalne stranke
in vodstvom HSS se mnogo razmišlja in piše, a ni niti
par strani, ki bi se strinjale v mnenju o vsem tem, kar
se sedaj razvija. Eni govorijo o pravem pogajanju, dru-
gi o razgovorih, tretji pravijo, da je RR vlada kot re-
zultat vsega tega že pred sestavo, četrti so pa pesimisti
ter trdijo, da se bo najmanj do jeseni neobvezno razgo-
varjalo in to samo radi tega, da bi se radičevce odvrglo
od ostre opozicije, ki bi bila radikalom sedaj po verifi-
kaciji vseh mandatov ob pičli večini devet glasov lahko
zelo nevarna.

»Novosti« o položaju.

Beograjske »Novosti« opisujejo položaj takole:

»Vladni organi prinašajo dan za dnem vesti, kako
g. Pašić obširno razpravlja o vprašanju sporazuma s
Hrvati in kako pogajanja popolnoma ugodno teko. Več-
krat je bilo v listih povedano tudi to, da je vlada RR le
še vprašanje par dni.

Glasom naših popolnoma zanesljivih poročil pa ne
samo da pogajanja niso tako daleč, temveč se do danes
sploh niso začela, da so torej pogajanja izmišljotina
vladnih organov, ki si sipljejo s tem pesek v oči javnosti
in zasledujejo osebne zahtrebne namene.

Vlada g. Pašića se je, ko je prišla v novembru lan-
skega leta na čelo države ter razpisala volitve, vrgla,
kakor je znano, z vso silo na to, da zlomi Hrvate in nji-
hov odpor. Med Srbi so Hrvate predstavljali kot ele-
ment, ki hoče zrušiti to državo. One Srbe pa, ki so go-

Ti časniki zaslužijo v polni meri, da se jih podpira,
ne pa da se jih ovira v njihovem plemenitem in blago-
vitem delovanju. In ravno ti časniki so po zakonskem
predlogu o tisku najhujše ogroženi, ker se njihova svo-
boda tako zmanjšuje, prikrašuje, zožuje in utesnuje,
da je njena količina faktično manjša nego ničla.

Kar se tiče svobode tiska, je ona dete demokracije
in njen početek je iskati v Angliji. Na Angleškem je
znani pesnik Milton leta 1644 plediral in pisal za svo-
bodno časopisje. Leta 1694 je angleški parlament odklo-
nil obnovenje cenzurnega pooblastila, in to je bil ko-
nec cenzure. Tako je bilo na Angleškem pred 231 leti.
Kako pa je v naši državi leta 1925? Ni sicer dovoljeno
parva componere magnis, vendar pa ljudi ni potrebno,
da ostanemo tako majhni, tako nenapredni in nesvobo-
domni! Zakonita ureditev tiskovne svobode se v An-
gliji nikdar ni smatrala za potrebno. Anglija nima po-
sebnega tiskovnega zakona, zato pa ima največjo svo-
bodo tiska. Gospod minister je v svojem govoru se tudi
Anglije dotaknil ter je rekel, da je sistem, ki ga hoče
uvesti pri nas predloženi zakonski načrt, osobito kar se
tiče odgovornosti, blažji od angleškega. Mi zagotovimo
g. ministra, da smo popolnoma zadovoljni, ako on u-
makne svoj »blažji« zakonski načrt, kakor ga on ime-
nuje ter nam dovoli »manj blagi« angleški sistem. Pri
tem je kajpada tudi potrebno, da se uprava naše države
organizira po angleškem sistemu. Iz Anglije so koloni-
sti to svobodo prenesli v Zedinjene države Severne Ame-
rike. Najstarejše ustave iz leta 1776 in 1787 nimajo no-
bene določbe o tisku. Šele dodatni člen k poslednji u-
stavi ima določbo: »Kongres ne sme izdati nobenega za-
kona, ki bi kratil svobodo besede in tiska.« Pod tako
svobodo so časniki na Angleškem in v Zedinjenih drža-
vah dosegli pomen, ki ga na kontinentu nimajo.

Iz Anglije in Amerike je tiskovna svoboda prišla na
Francosko, kjer se je do velike revolucije strogo izvrše-
vala državna cenzura. Ustava, ki jo je Franciji dala
revolucija, zajamčuje »vsakemu človeku svobodo govo-
riti, pisati, tiskati in svoje misli objaviti, ne da bi spisi
pred objavo bili podvrženi kakšnemu nadzorstvu ali
kakšni cenzuri.«

Iz Francije je tiskovna svoboda prodrla v Nemčijo
in sčasoma v druge kulturne države Evrope.

Tiskovna svoboda v najširšem pomenu besede po-
menja pravo vse, karkoli se hoče, objaviti s tiskom,
ne da bi k temu bilo potrebno tiskovno dovoljenje, niti
da bi kdo zavoljo vsebine tiska mogel biti kaznovan. V
tem absolutnem smislu ni nikdar bilo tiskovne svobode.
V vseh kulturnih državah so tudi dandanašnji produ-
kti tiska podvrženi raznim kazenskim zakonom o o-
brambi javne varnosti in javnega reda, o obrambi oseb-
ne časti itd.

V ožjem smislu pomenja tiskovna svoboda pravo
tiskati vse, kar se hoče, ne da bi k temu bilo potrebno
predhodno dovoljenje oblasti (preventivna cenzura).

Moderno časopisje je brez tiskovne svobode nemo-
goče. K njemu spadata referat (poročilo) in raisonne-
ment (pretres, presoja) kot bistvena dela. Brez svobode
ni nobenega dela: drugi je popolnoma izključen, prvi
zelo oviran.

(Dalje prihodnjič.)

vorili za sporazum s Hrvati, so proglasili za izdajice
srbstva in države.

Volitve pa vendar niso dale pričakovanega uspeha.
Kakor morajo sami organi g. Pašića priznati, je vladna
večina dandanašnji premajhna in preslaba, da bi sploh
mogla trajno in resno vladati. Hočeš nočeš mora Pašić
gledati, da se s Hrvati sporazume.

Toda pri agitatorjih vlade same širom cele države
so še preveč sveži spomini na volilno borbo. Lahko se tu
di reče to, da bodo volilci postali malodušni, ako začne
Pašić delati to, kar je nedavno tega označeval sam za
časa volitev za izdajo pri svojih nasprotnikih. Zato je
potrebno, da se volilci na neki način pripravijo na mo-
rebitna pogajanja s Hrvati. Zaradi tega se že tedne in
tedne spuščajo v svet vesti o nekih pogajanjih o spora-
zumu itd. itd. Javno mnenje se mora malo utruditi.
Radikalne volilce je treba polagoma pripraviti do pre-
pričanja, da se mora na vsak način to vprašanje rešiti.
G. Pašiću je to delo tembolj neugodno, ker mu je potre-
ben — čas. On sam pa ne ve niti kaj niti kako bi. Zato
smatra za najboljšo metodo, da vse zavlačuje. Odkar je
zbolel, je tudi nesposoben za resno delo. Zato »delajo«
njegovi organi. Oni delajo na to, da ljudstvo premotijo,
kakor da bi se v resnici nekaj resnega delalo.

Samostojni demokrati

se kakor doslej udeležujejo kot hujskači, postajajo pa
vedno bolj nervozni. Pribečević je poslal dr. Žerjavo h
kralju na Bled, sam je pa pisal Pašiću pismo — pravi
ultimatum. To je storil ravno na Vidov dan, z zgado-

vinskim dnem je skušal zvezati vprašanje svoje politične eksistence, potem je pa uvidel, da je to le malo preveč, — ter je hitro dementiral v svoji beograjski »Reči« to pismo, češ, da ni niti potrebno, ko se Pašičeva politika popolnoma strinja z njegovo, ali z drugimi besedami, ker ni baje nobene nevarnosti za njegov obstoj na vladi.

Ce bi bilo vse to tudi res, ni v tem še nobenega jamstva za obstoj SDS. Ko se samostojni demokrati bahajo, da se Pašič z njimi strinja, si izstavlja spričevalo, da živijo od Pašičeve milosti, odpirajo pa vprašanje: kaj potem, če ne bo več Pašiča in njegove velesrbske ideologije?

Mnenje radičevcev.

Zadnja številka »Doma«, glasila HSS, ima o položaju sledečo notico:

»Pogajanja za sporazum med Hrvati in Srbi so se začela oficijelno in javno. Ko je predsednik radikalne stranke Pašič bolan, predsednik seljačke stranke Radič pa v zaporu, je Nikola Pašič v posebnem pismu radikalnemu klubu imenoval trojico radikalnih prvakov, predsednik HSS pa je označil tri prvake HSS za ta posel. Radikalni klub je imel dne 27. junija zelo važno sejo, na kateri se je govorilo samo o sporazumu. Na seji se je pokazalo, da smatra radikalna stranka vprašanje sporazuma za iskreno in resno. Presojajoč to sejo in druge važne politične znake, bo sporazum gotov do 6. julija, ko se bodo nadaljevale seje narodne skupščine. Gotov bo v glavnem, to pomeni, da bodo z vlade zleteli samostojni demokrati in da bo državne posle prevzela skupna radikalno-seljačka vlada, da v celi državi uvede popolno zakonitost, ustavnost in človečnost.

B. Šedivy.

Drugi prihod sv. Cirila in Metoda.

V daljnem svetu raste agava; vsakih sto let cveti, potem umre. Njeno korenje, deblo, skorja, listje in cvečje, sploh vse služi človeku v korist. Življenje sv. bratov Cirila in Metoda je bilo agava, ki je ne rodi niti vsako tisočletje. Tako globoke brazde sta zarezala v zgodovino človeštva, da vsi najboljši duhovi celotne občne Cerkve s papežem na čelu in vse slovanske, od Rima ločene cerkve, opirajo čim dalje bolj svoje oči v ta največja dva svetnika srednjega veka ter pričakujejo novih življenjskih sokov od semena, ki sta ga ona vrgla v človeštvo.

Sveta brata sta bila sinova visokega vojaškega dostojanstvenika, Grka po rodu. V Grkih je bil v tej dobi zelo razvit narodni ponos, posebno v vojaških krogih. Njihova država, Bizantija, se je lahko ponašala s slavno zgodovino. Celo divji Huni, ki je pred njimi trepetal ves tedaj znani svet, niso mogli v bojih z Bizantijo (l. 441—443 in 447) doseči uspeha. Bizantinska država je v kali zadušila pretečo nevarnost od germanskih narodov, ki so zrušili zapadno rimsko državo (l. 476). Za vlade Justinijana I. (527—565) je združevala nad 20 narodov v svojem okrilju, jim pošiljala krščanske misijonarje in jih uvajala v kulturni svet. Iz stoletnih borb s svojim najnevarnejšim tekmečem, s poganstvo Perzijo, je izšla zmagovalka, čeravno so jo istočasno resno ogrožali divji Obri in Slovani. S srečno uspešno obrambo Carigrada, ki so ga leta 626 napadli Peržani, Slovani in Obri, je rešila krščansko kulturo pred poganstvom. Ko je nekaj desetletij pozneje srečno odbila petletno obleganje mohamedanskih Saracenov, ki so hoteli osvojiti Carigrad, si je oddahnilo vse krščanstvo, ker je Bizantija rešila krščanske narode gotove mohamedanske poplave.

Carigrad je bil takrat središče znanosti in umetnosti. Učeni Fotij, učitelj sv. bratov, je kot nekaj romantik skušal rešiti izročila in slavna dela starih Grkov in opozarjal mladino, da črpa bogastvo za svoje duše iz teh neizčrpni vrelcev. On sam je izdal v svoji znameniti zbirki »Biblioteka« manj znana starogrška dela. Pesniki Homer, Evripid, Sofokles, Ajshil, stari modrijani kakor Sokrat, Platon, Aristotel so postali zopet moderni. Mladi naraščaj se je začel poglobljati v helenistične duševne proizvode. V Grkih je vzrastel ponos na zasluge, ki si jih je pridobil grški narod in bizantska država za krščanstvo. Saj je bistroumni Atanazije iz Aleksandrije premagal nevarno krivoversko arianstvo; Leon Carigrajski se je uspešno boril proti monoteletski krivi veri. Sv. Antonij je s svojim učencem Pahomijem osnoval v Egiptu za Cerkev tako zaslužno menišstvo. Evsebij iz Palestine je začel cerkvene zgodovine. Kakor tri zvezde se blešče trije veliki Kapodočani: bistroumni dogmatik sv. Bazilij in njegov brat Gregor, znamenit branitelj krščanskih resnic ter slaven cerkveni govornik sv. Gregor Nacianški. A tudi za veri odtujene ljudi je sv. Janez Zlatousti privlačna osebnost. Cerkevni pesnik Roman povzdiguje cerkveno bogoslužje s svojimi himnami, ki še dandanes odmevajo po vseh pravoslavnih cerkvah.

Najhujši sovražniki tega tako prosvetljenega in za krščanstvo tako zaslužnega naroda so bili Slovani. Desetletja so leto za letom napadali in pobijali mirno krščansko grško prebivalstvo; onečlašali so dekleta in žene, požigali jim hiše in uničevali polja ter ropali dragocenosti, a to najbolj takrat, ko je država reševala krščanstvo pred sovražniki križa.

Tudi sv. bratoma je govorila tokrat njuna domovina: »Ne pojdi k tem divjakom! Ako že greš, vodita križarsko vojsko nad Slovane, da se za vedno izbrišejo z zemeljske površine ti uničevalci krščanske omike in sovražniki krščanstva! Ostanita v domovini! Vajina učenost in vpliv na cesarskem dvoru vama bosta odprla

Vseh vrst letnemu, kakor angl. modnemu suknu, delenu epongu, etaminu in drugemu manufakturnemu blagu

je znižala cene do 30 % tvrdka

Fr. Mastek, Glavni trg 16.

!!! Oglejte si izložbe !!!

pot do najvišjih časti! Ne spodobi se zapustiti svoj narod, ki vaju tako potrebuje! Prerodita v Kristu najprej svoj narod, potem šele lahko mislimo na druge!« A poslušati te glasove bi pomenilo ne izvršiti voljo nebeskega Očeta in ne razumeti naloge, ki jo je Bog dal grškemu narodu. Zato sta šla med Slovane. Nista jim očitala njihovih pregreh in zločinov, temveč sta jih skušala doumeti in ozdraviti. Nista prihajala med Slovane z mečem, nista kakor mnogi drugi svetniki rušila poganških templjev, temveč ljubezen in razumevanje sta ju vodili. Nista vprašala, ali bosta dosegla uspehe, temveč sta pogumno sejala in gojila seme. Nista obsojala, ampak skušala razumeti. Od bogastva svojega uma sta dajala ubogim na duhu. Nista zahtevala, da jih nekulturni Slovani skušajo razumeti, temveč prav do zemlje sta se sklonila k tistim, ki se sami niso mogli dvigniti. Jeza in obup nista se nastanila v njunih srcih niti takrat, ko so celo lastni sobratje, nemški škofje, podirali njuno delo. Vztrajno je molil in delal sv. Metod tudi po smrti svojega brata, a tudi takrat, ko je ves utrujen prišel iz več kot enoletne ječe, ki so ga v njo vrgli premalo s Kristovim duhom prožeti duhovniki.

Pokristjanjenje slovanskih narodov, ustvarjanje slovanskih književnosti, tisto občestvo, ki se še je dosedaj ohranilo pri pravoslavnih slovanskih narodih, je njuno delo. Cerkevni razkol je zadal težki udarec njunemu delu. A tekem stoletij je pokazalo življenje, kako težko je voditi duše brez varnega pristana Petrove skale. Popolnoma porušeno versko življenje v pravoslavnih cerkvah se je začelo obnavljati in se vračati k časom, ko je še vladalo cerkveno edinstvo. Gibanje, kakor je srbskih bogomolcev, ki stremlje po moralni obnovi, in ga vodijo sami lajki, kaže na eni strani slabost pravoslavne cerkve, na drugi strani pa veličino katoliške Cerkve. 75.000 srbskih bogomolcev, številni pridigarji iz kmečkih in delavskih vrst, ki kakor nekdanji galilejski ribiči hodijo od kraja v kraj ter pridobivajo za versko življenje mnogo privrženec celo med versko tako malomarnimi ljudmi, kakor so Srbi, nam je dokaz, da tudi ruski boljševiki ne bodo mogli odtrgati po naravi krščanskih človeških duš od Krista. Versko in moralno prerodenje pravoslavnih narodov pa je prvi in zelo velik korak k boljši bodočnosti tudi Slovencev in k idealu sv. bratov, k cerkvenemu zedinjenju. Slovenci bodo izpolnili svoje zgodovinsko poslanstvo, če bo njihovo sedanje romantično stremljenje seglo do sv. bratov Cirila in Metoda in če bodo po njunem vzgledu z ljubeznijo in usmiljenjem pomagali se dvigniti Srbom in Rusom, da bomo čim prej vsi eno v Kristu in njegovi Cerkvi. Bratje in sestre, pripravite duše za drugi pohod sv. Cirila in Metoda!

Dnevne novice.

Čujte, uradniki, penzionisti, invalidi in vsi davkoplačevalci! Dr. Pivko je glasoval za dvanajstine, za Vaše zahteve se ne zmenil! Po teden dni trajajoči razpravi o dvanajstinah se je v soboto vršilo v finančnem odboru glasovanje in je dr. Pivko z veseljem in korajžno glasoval za dvanajstine, četudi je finančni minister neposredno pred glasovanjem izjavil, da je vprašanje izplačila uradniške razlike sporno, četudi je izjavil, da treba polovici invalidov odtegniti invalidnino, četudi ni nič omenil glede penzionistov in znižanja davčnih bremen ter izjednačenja davkov v cel državi. O vseh teh vprašanjih so celi teden razpravljali poslanci gg. dr. Kumandni, Pušenjak, dr. Lorkovič, dr. Spaho, dr. Kulovec, dr. Šečerov in drugi. Govorila sta v razpravi celo dva radikala, a dr. Pivko ni smatral za potrebno se oglašiti in podpirati zahteve uradnikov, penzionistov itd. Dr. Pivko omalovažuje poziv zborovalcev — večinoma samostojnih demokratov — na protestnem shodu Zveze hišnih posestnikov dne 21. junija, v katerem se pozivajo slovenski poslanci, da naj ne glasujejo za dvanajstine, ako se ne bodo sprejeli predlogi glede znižanja in izjednačenja davčnih bremen. Gospode odbornike organizacij uradništva, penzionistov, društva hišnih posestnikov itd. pozivamo, da to povedo svojim članom in jim pojasnijo, da je pri teh dvanajstinah po verifikaciji Radičevih mandatov vlada, ki šteje 142 radikalnih glasov, popolnoma navezana na vsak glas Pribečevičevih demokratov, ker ima opozicija nad 148 glasov na razpolago. Noben izgovor, nobeno zavijanje dr. Pivka, »Tabora« in »Jutra« ne drži, drži le dejstvo, da so sedaj Pribečevičevi demokrati odločujoči in bi lahko sedaj vse dosegli za uradnike, penzioniste itd., ker se cela opozicija za te zahteve odločno poteguje!

Intervencija za [prebivalce, oškodovane po toči in poplavi. Poslanec Žebot, ki je interveniral pri kmetijskem, notranjem in finančnem ministru, je poslal ponovno vsem sledeče pismo: Dne 29. junija je strašno neurje z viharjem in točo ugonobilo 80 do 100 odst. vseh poljskih pridelkov v velikem delu v okrajih št. Lenart

v Slov. gor. in Maribor. Suha toča je padala cele pol ure, škoda znaša več milijonov dinarjev. Najhuje so prizadete sledeče občine: Zgornji Žerjavci, Spodnji Žerjavci, Spodnji Porčič, Zgornji Porčič, Velka, Ščavnica, Trate, Lokavci, Ročice, Ledinek, Kremberg, Zitce in Zintence. Hudo so prizadeti veliki deli občin Sv. Lenart, Sv. Benedikt, Sv. Jurij, Sv. Trojica v župniji Marija Snežna, Sv. Ana, Sv. Ilj v Slov. gor. Strašni naliv je odnesel s hribovitih njiv rodovitno prst, zasul travnike, da so poleg polj, njiv uničeni tudi travniki. Uničeni so vsi posevki, krompir in koruza. Vinogradi so goli. Več mostov je uničenih in občinskih cest. Ljudje obupujejo, uničen je živež za ljudi in živino. Neurje je vzelo pridelke, iz katerih bi dobili ljudje sredstva za davke in za druge nujne potrebe. Prosim, da blagovolite s svojimi sredstvi, ki jih imate na razpolago, nakazati najhuje prizadetim občinam okraja Sv. Lenart-Maribor primerno denarno podporo. Nadalje prosim, da izposlujete odpis in odlog plačevanja predpisanih in že izterjanih davkov. Apeliram tudi na Vas, da izvolite kraljevski vladi predlagati, da se da prizadetim občinam nujna pomoč. Prosim nujnega odgovora.

Veliki župan mariborske oblasti veroučiteljem. Veliki župan vabi veroučitelje, dušne pastirje, učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddajene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predlože vsaj do dne 20. t. m. prijave za nagrade in za potnine (vsako na posebni polji) v smislu razglasa bivšega »Višjega šolskega sveta« v »Uradnem listu« št. 8 iz leta 1923 (lavantinske škofije »Uradni list« l. 1925, št. II) s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, in sicer čas od 1. aprila do 30. junija 1925. Veroučitelji najpošiljajo prijave naravnost »Računovodstvu delegacije ministrstva financ, odseku za ljubljansko in mariborsko oblast« v Ljubljani, vsi ostali pa potom srezkih šolskih referentov na Velikega župana.

Razmer v vojski se je v dvanajstinski razpravi dotaknil govornik Jugoslovanskega kluba, poslanec dr. Kulovec, ki je ugotovil, da imajo vojaki v mnogih garnizijah še prav slabo hrano. Zlasti so vojaki skrajno nezadovoljni s pripravo hrane, ker jim srbski način priprave hrane ne prija. Ravno tako so še vedno nedostaki glede obleke in obuvala. Zahteva, da se naši vojaki iz macedonskih garnizij premestijo bližje doma. To utemeljuje s tem, ker jim klima ne prija, mnogi obolijo in jih je precej že umrlo. — Vojni minister Trifunović je v svojem odgovoru zatrjeval, da je hrana dobra in da bo skušal popraviti v tem oziru vse pomanjkljivosti. Glede obleke se je izgovarjal, češ, da vojakom ne more dati najboljših oblek, kadar gredo na dopust, ker doma delajo v njej in jo ponosijo. Zatrjuje nadalje, da zahteva radi tega povečanje kreditov za hrano, ker se je meso podražilo za 10 do 15 odstotkov, kar pa ni res. Tudi druge stvari so se podražile. Zatrjeval je, da je zdravstvo boljše in da se tudi umrljivost zmanjšuje. Glede zahteve, da bi se vojaki postavili bližje doma, je izjavil, da je vojaštvo veliko sredstvo za »narodno zedinjevanje« in da radi tega hoče imeti vojake tam, kjer so.

O nevarnosti justičnih umorov. Pri zadnjem porotnem zasledanju je bil eden od na smrt obsojenih soglasno oproščen. Obsojen-o-proščen, to jemlje javnost na znanje ob silnem pomanjkanju prevdarka in pomisleka koliko tragike in koliko največje odgovornosti so ljudje se krije za takim sodnijskim izrekom. Pomislite, človek je okroglo dve leti v ječi in polovico tega časa je čakal na vislice. Slučaj je znan in ga kličemo v spomin le v najširših obrisih. V jeseni 1923 je bil 86letni Puntigam v Lahoncih od nekega človeka napaden in z dvema streloma tako obstreljen, da je kmalu nato umrl, a je pred smrtjo še obdolžil zločina brata svoje gospodinje Barb. Benko, Jožefa Benko. Pozneje je sicer še obtoževal drugega brata Barbare in še nekega tretjega človeka, a vsa krivda se je končno le zvalila na Jožefa Benko in na njegovo sestro Barbaro. V preiskavi in potem oproščen je bil tudi neki Obrani, ljubimec Barbare Benko. Na torišču zločina so našli 9mm revolver, zraven pa dva na boja, od katerih spada eden k temu revolverju, drugi je pa bil 7mm svinčenka. Pri Benku so našli 7mm kalib. revolver z enim polnim in 5 izstreljenimi naboji. Obtožnica se je upirala na domnevo, da je Benko streljal na Puntigama najprej s tem, potem pa z 9mm revolverjem, ter da je stari Puntigam polnozavedno označil svojega morilca. Končno se je še povdarjalo, da je imel Jožef Benko interes na smrti Puntigama, ko je ta njegovi sestri Barbari prepisal svoje imetje. Da bi imel na smrti še več interesa njen ljubimec Obrani, ki jo je hotel poročiti, a stari ni pustil, se je prvotno sicer tudi uvaževalo, potem pa opustilo. Obrana so pri prvi porotni obravi oprostili, Jožefa in Barbaro Benko pa obsodili na smrt. Jožef Benko je še po obsodbi zatrjeval svojo nedolžnost, branitelj je izgubil vsako nado na rešitev, obsodba je postala pravomočna in le radi neke formalnosti je višje sodišče na pritožbo Barbare Benko odredilo novo razpravo. Tokrat je imel Jožef Benko kot novega branitelja g. dr. Komavli, ki se je postavil na stališče, da se je stari, smrtnorazsodni Puntigam lahko tudi motil ter da preiskava glede najdenega orožja in municije ni bila popolna. In res, prvo so potrdili zdravniki, strokovnjaki-orožarji so pa izjavili, da ena krogla sploh ni bila izstreljena, da spada druga k neki repetirni pištoli in ne k najdenemu 9mm revolverju ter da bi se z revolverjem, najdenim pri Benku, sploh ne dalo streljati. Človek, ki je že dobro leto čakal na izvršitev smrtne kazni, je bil torej oproščen. — Ta slučaj kaže, da bi se morala smrtna kazen odpraviti tudi za navadne delikte že radi tega, ker justični umori niso izključeni in ker se vse drugo da kolikor toliko popraviti, samo smrtna kazen ne.

Iz Slovenjgradca. Naši orjunaši, ki so nedavno bili v Belgradu od poštenih Srbov tako sprejeti, kakor je to pač za take klaverne junake primerno in so se vsled tega po povratku nekaj časa vedli mirno, so se sedaj že zopet začeli napihovati. V zadnjih dveh številkah njihovega umazanega trobila so na prav nesramen način obljajali g. dr. Bratkoviča in občinskega tajnika ter organista g. Krajncu. Ni nam treba braniti teh gospodov, saj jih vsi poznamo in vemo, da sta moralno in kulturno na taki stopnji, da jih daleko ne more doseči od slovenjgraških orjunašev izbrizgani smrad. Stari Slovenjgradčani se dobro spominjamo, kaj je g. dr. Bratkovič kot svoječasi soustanovitelj tukajšnje Narodne čitalnice storil za rešitev in razmah slovenstva v tistih časih, ko nas je res tlačila tujčeva peta. To delo je takrat zahtevalo pač dokaj več poguma in srčnosti, kakor pa sedaj smešne grožnje od strani komaj odraslih fantalinov. Hvaležno znamo ceniti tudi skrajno požrtvovalnost g. Krajncu, ki je pri vseh tukajšnjih kulturnih društvih sodeloval s tako vnemo, da si je malone zrušil svoje zdravje. Postal je ljubljeneec Slovenjgradčanov brez razlike strank in skoro ni se mogla vršiti nobena prireditev brez njega. V zahvalo za to ga sedaj blatijo ljudje, ki še nič storili niso, niti nimajo zmožnosti, da bi storili to, kar je storil gospod Krajnc v prosep raznih društev. Ni najslabši ravno sad, ki ga sršeni glodajo. Kakor se nam dozdeva, se menda namerava orjuna sedaj vgnezditi v Gajšekovi gostilni. G. Gajšek, ki toči, kakor znano, vedno najboljšo kapljico, bo seveda moral sprejeti kot gosta vsakogar, to je v redu, a diskreditirati svoje gostilne gotovo ne bo dovolil nikomur. Opozorjamo Vas, g. Gajšek, na list »Orjuna«, ki že nekaj časa sem izzivalno na vidnem mestu omadežuje Vašo pošteno hišo; to bi Vam utegnulo odvrniti precej gostov, zlasti okoličanov, ki so vedno radi k Vam prihajali, a za Orjuna nimajo nič smisla. Zato Vam svetujemo, nakazite temu listu prostor, kamor spada.

Zlata poroka. Iz Šoštanja poročajo: Dne 25. junija t. l. smo obhajali pri nas redko slovesnost zlate poroke tukajšnjih občanov Jurija in Marije Novak. Nad vse ganljiv je bil prizor, ko sta si še čila zlatoporočenca pred oltarjem Gospodovim, kakor nekoč pred 57 leti, zopet obljubila zvestobo in medsebojno ljubezen do groba. Te izredne slovesnosti so se udeležili štirje še živi njuni odrasli otroci, med njimi preč. g. dekan Anton Novak iz Gornjegagrada, ki je tudi vodil cerkvene obrede ter v srce segajočih besedah pozdravil zlatoporočenca, in hčerka Marija, ki je nalašč k tej slovesnosti prihitela iz dalnje Amerike. Zlatoporočencema pa kličemo tudi mi: Bog vaju obvari in čuvaj še mnoga leta in vama daj dočakati tudi biserno poroko!

Važno za rezervne oficirje. Ker je začela Nemčija pošiljati vojaško obleko za rezervne oficirje na račun reparacij in da bi si vsi dodeljeni rezervni oficirji mogli preskrbeti po čl. 285 zakona o ustroju vojske potrebno pripadajočo obleko, se tem potom obveščajo vsi rezervni oficirji, da predložijo svoje prošnje Udrženju rezervnih oficirjev, Beograd, ulica Miloša Velikog 14, stara skupščina, in zahtevajo, da se jim izda obleka.

Važno za splavarje. Z ozirom na poročilo komande 4. pontonirskega bataljona v Ptuj z dne 13. jun. 1925, br. 2199 in z dne 18. junija 1925, br. 2456, se javi, da plovba splavov na Dravi do konca oktobra 1925 ni omejena celi dan, temveč le za časa vežbanja. V tem času do 1300 m višje lesenega mosta, na desnem bregu Drave postavljen stražar s signalno ploščo, kateri ima nalog, da opozori došle splavarje na vršče se vojaške vežbe. Ta prostor je izbran tako, da more vsak splav pravočasno kreniti k bregu in se tam ustaviti tako dolgo, dokler se promet zopet ne odpre. Čakanje na prosto vožnjo bo trajalo le malo časa. V interesu splavarjev je, da na dano znamenje na tem mestu pretrgajo vožnjo in se tako obvarujejo morebitnih nezgod in materijelnih izgub, ki bi mogle nastati vsled kolizije z vojaškimi pontoni.

Kandidati za mesto zagrebškega pomožnega škofa. Kakor znano, je lansko leto umrl zagrebški pomožni škof dr. Josip Lang. Beograjska nuncijatura je predlagala za Langovega naslednika dr. Madjerca. Zagrebški nadškof bi rad imel kot svojega pomočnika dr. Slimiča. Hrvatska duhovščina je predložila Sv. stolici svojega kandidata dr. Lončariča. Največ upanja od vseh navedenih kandidatov ima nuncijev kandidat dr. Madjerc.

Nova člana ravnateljstva za kmetijske kredite. Vlada je imenovala za člana v ravnateljstvu za poljedelske kredite dr. Basaja in dr. Prohasko kot zastopnika zadruge, ki so včlanjene v glavni združni zvezi.

Atentati na častnike v Skoplju. Nedavno je v Skoplju streljal neki vojak na svojega komandanta ter ga težko ranil. Sedaj poročajo iz Skoplja o dveh podobnih atentatih, izvršenih na naše oficirje. Ko se je major Wagner vračal v vojašnico z vozom, so začeli streljati neznani napadalci iz zasede. Le hitrost konj je majorja rešila gotove smrti. Naslednji dan so stali pred vojašnico trije podporočniki. Nenadoma so jih obsipali neznani strelci s krogli. Oficirji so še k sreči odnesli zdravo kožo. Vojaške patrulje so preiskale celo okolico, toda storilcev niso mogli zaslediti.

Policijska ura za ženske. Vsled strahovitega širjenja nemoralnih bolezni je odredil glavar mesta Novi Sad, da se služkinje ne smejo prikazati po 10. uri zvečer na cesti, razven če se nahajajo v spremstvu svojih poslodajalcev. To odredbo namerava glavar raztegniti tako, da bo sploh vsem ženam po 10. uri ponoči prepovedan dostop na ulico. Tak načrt bi bil zelo koristen, če bi se v resnici tudi izvajal, kar pa ni verjetno, ker se Novosađanke ne bodo dale tako lahko ukrotiti.

Razstava dojenčkov. V Novem Sadu so prišli na originelno idejo ter priredili razstavo dojenčkov. Za 10 najlepših otrok je mesto določilo nagrade po 1000 din.

Zagoneten samomor. V Tetovu se je ustrelila v hotelu »Petrograd« Hrvatica Gizela Super. V zglasilni knji gi je zabeležila, da je po poklicu modistinja v Skoplju. Res pa je, da je bila v Skoplju samo tamburašinja v hotelu »Bristol«. V Tetovu je pregledoval sobe hotela, kjer se je nastanila Gizela, zolicijski uradnik, ki je pogledal tudi v njeno sobo. Gizela ni bila sama, ampak v družbi z nekim oficirjem. Ko je uradnik zahteval od nje legitimacijo, te ni imela in tudi ni znala navesti vzroka, zakaj da se je nastanila v Tetovu. Oficir se je potegnil za prijateljico, šel z detektivom iz sobe in na hodniku pred sobo z njim razgovarjal. Med tem časom, ko sta oficir in policaj razpravljala o usodi Gizelinega bivanja v Tetovu, je ona vzela oficirjev revolver, si ga nastavila na srce, sprožila in krogla jej je smrtonosno preluknjala srce. Kaj da je pravzaprav vzrok samomora, še ni dognano.

Potresna katastrofa v Ameriki. V Zapadnih državah Severne Amerike je te dni napravil potres veliko škodo. Opustošene so zlasti države Montana, Idaho, Wyoming in Washington. Potres je porušil cela mesta in le samo slučajno se je zahvaliti, da je število človeških žrtev primeroma še majhno. Glavni potresni sunek, ki je podiral poslopja, ni prišel nepričakovano; ljudi je pregnalo iz hiš že kake četrt ure trajajoče rahlo tresenje, katerega mu je šele sledil pravi potres. Uničenih je tudi mnogo mostov, železniških prog in cest. Najhušji je bil potres v Montani, kjer je trajal skoro tri ure. V kopališču S. Barbara v Kaliforniji je potres povzročil pravo katastrofo. Velikanski hoteli, prenapolnjeni z letovičarji, so se zrušili skupaj, kot da so iz peska zidani. Samo v enem takem hotelu je bilo pobitih okrog 300 oseb. Zemlja se v teh krajih še ni pomirila, neprestano se še čutijo potresni sunki.

Borza. Italija 190.70—193.70. London 275.20—278.20. Newyork 56.60—57.40. Praga 167.90—170.20. Dunaj 795—807. Zürich 1090—1109. Dinar notira v Zürichu 9.10.

Iz Maribora.

Nova maša v Mariboru. Prihodnjo nedeljo, dne 5. t. m., bo opravil v tukajšnji frančiškanski cerkvi prvo sv. mašo č. g. p. Aleksander Uranker. Pričetek cerkvene slovesnosti je ob četrt na 10. uro predpoldne. Slavnostno pridigo bo imel č. g. p. Ciril Bračko, gvardijan od Sv. Trojice v Slov. gor. Novomašnik je Mariborčan, sin ugledne in spoštovane delavske železničarske družine iz Melja.

Poročila se je včeraj v mariborski stolni cerkvi hčerka našega zavednega pristaša g. Nekrepa, gospica Hedvika, z g. Čaksom. Mlademu paru kličemo: Bilo srečno!

Romanje vseh kat. organizacij župnije sv. Marije v Mariboru. Dne 19. julija, na karmelsko nedeljo, priredi vsa kat. društva župnije sv. Marije v Mariboru skupno romanje s Kršč. žensko zvezo na Ptujsko goro. Vsak predsednik društva, oziroma predsednica, naj v enem tednu javijo predsedniku pripravljalnega odbora število udeležencev, ker na poznejše priglasitve se ne bo moglo ozirati. Oni pa, ki niso pri nobenem društvu, se naj priglasijo pri vratarju frančiškanskega samostana. Natančnejši spored se pravočasno objavi.

Vzglede zatiranja obrtnikov po novem stanovanjskem zakonu. Novi stanovanjski zakon je prava šiba božja za manjše obrtnike, ki so bili doslej kot najemniki v tujih lokalih še kolikor toliko zaščiteni pred samovoljo in neusmiljenostjo bogatih hišnih gospodarjev. Po novem stanovanjskem zakonu pa so manjši obrtniki izročeni na milost in nemilost posestnikov lokalov. V Mariboru občutijo trdost novega stanovanjskega zakona posebno brivci. Imamo doslej v Mariboru že nekaj slučajev, da so bili obrtni prostori koj po zakonitvi novega stanovanjskega zakona odpovedani narodno zaslužnim, zavednim ter vzglednim brivcem, ki so imeli te lokale v najemu že do blizu 20 let. G. Ulčarju na Koroski cesti in g. Pircu na Aleksandrovi cesti sta bila odpovedana lokala z enostavno motivacijo, da po novem stanovanjskem zakonu lokali nimajo več zaščite. Ta dva slučaja sta posebno vnebokričča, ker se s tem zatira slovenski življenjski, med tem, ko se tujerodni vedno bolj razprostirajo. Kaj poreče k temu širša javnost in merodajni krogi? Upamo, da se ta krivica popravi!

Znani mariborski odvetnik umrl. Pri usmiljenih bratih v Gradcu je umrl znani mariborski odvetnik g. dr. Hinko Haas. Rajni je bil izborni jurist, rodom Nemec, a se je priučil prav dobro slovenskega jezika. Znan je bil kot navdušen esperantist. Pokoj njegovi duši!

Navidez lahka telesna poškodba, ki je pa končala s smrtjo. V zadnji številki našega lista smo poročali, da se je pri motorni dirki v nedeljo popoldne ponesrečil zagrebški 22letni mehanik Josip Jerkal. Takoj po nesreči je bil prepeljan v mariborsko bolnico. Prvotno se je razglasilo po mestu ter listih, da je poškodba lahkega značaja in si je Jerkal poškodoval pri padcu samo eno oko. Natančna preiskava ponesrečenega je dognala, da nima poškodovanega očesa, ampak da si je zdrobil nosno kost prav v začetku nosa, počila mu je lobanja in radi prahu in zemlje, ki sta mu pri padcu prišla skozi nos v rano, se mu je vnela možganska mrena in Jerkal je v sredo umrl. Rajnega so prepeljali iz Maribora v Zagreb, kjer bo pokopan. Malokatera dirka z motocikli konča brez smrtni nesreče.

Delavski dan. Dne 7. in 8. septembra t. l. se bo vršil v Mariboru delavski dan. Misel je nastala iz potrebe po pravih smernicah za bodoče delo. Zamišljen je

tako, da se vršijo dne 7. septembra zborovanja zaupnikov, dne 8. septembra, t. j. na praznik, pa zborovanja za širše sloje. Referati so v rokah naših najboljših kulturnih delavcev.

Na okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Mariboru je nastavljen kot okrožni zdravnik dr. C. Vedno prihajajo pritožbe radi njegovega vedenja napram delavcem. Mislimo, da plačujejo delavci dosti velike prispevke in se jim vsled tega ni treba pustiti nahluliti od tega gospoda, češ, da nima časa itd. In to še v uradnih urah. Okrožnemu uradu pa svetujemo, da bolj previdno izbira svoje zdravnike. Delavski zdravnik naj vendar pomaga in koristi delavcem, ne sme pa biti predmet nezadovoljstva in ogorčenja pri delavstvu. Za enkrat le samo toliko!

Aljažev klub SPD v Mariboru naznanja, da bo pri Sv. Arehu na Pohorju vsako nedeljo meseca julija in avgusta sv. maša ob 10. uri. Na Urški gori bo sv. maša redno ob 8. uri.

Poletna veselica. Izobraževalno društvo v Lajtersbergu priredi v nedeljo, dne 5. julija, veliko veselico na vrtu g. Pölzla na Košakih. Začetek ob treh popoldne. Vsi prijatelji poštene zabave uljudno vabljeni!

Omladinski teden. Odbor Kat. Omladine uljudno prosi, da blagovoli slavno občinstvo pridno kupovati krasne znake po 2 in 5 dn. v korist društva. Na ta način pomaga občinstvo lepi organizaciji do vsestranskega razvoja in do še večjega napredka!

Zaključek gledališke sezone. Z včerajšnjo predstavo (dne 1. julija) »Stambulske rože« je zaključilo Narodno gledališče v Mariboru redno gledališko sezono 1924—25. Kljub najtežjim finančnim težkočam se je gledališki upravi s sodelovanjem požrtvovalnega umetniškega osebja posrečilo kljub nezadostni državni subvenciji dovršiti sezono častno in v popolnem obsegu. Vsega skupaj je bilo 31 premijer in so gg. abonente dobili po 15 dramskih in 15 glasbenih predstav. Gledališka uprava se na tem mestu javno zahvaljuje vsem gg. abonentom, kakor tudi ostalim posetnikom in dobrotnikom gledališča. Predvsem in v največji meri pa se moramo zahvaliti narodnemu gledališču naklonjenim bančnim za vodom in posebno še mariborski mestni občini, ki je s svojo uvidevnostjo in naklonjenostjo denarno večkrat priskočila gledališču na pomoč, ki bi se v nasprotnem slučaju moralo nedvomno zapreti. Gledališka uprava bo napela vse sile, da se gledališču v Mariboru zagotovi nadaljnji obstoj, da bo moglo svoje plodno započeto delo nadaljevati in od sezone do sezone stopnjevat umetniški nivo.

Velika poletna veselica. Osrednje društvo nižjih poštinih in brzojavnih uslužbencev, podružnica Maribor, priredi dne 9. avgusta t. l. dobrodelno letno veselico na Gambrinovem vrtu. Ker ima društvo namen, podpirati svoje stanovske tovariše ter njih družine v potrebi, upa, da bode cenjeno občinstvo vpoštevalo ter se odzvalo v polnem številu. Društvo je podelilo leta 1924 in 1925 5750 din. podpore in to sedmim potrebnim tovarišem in osmim vdovam. Spored cele veselice priobčimo še pravočasno.

Občinske doklade od najemnine. Mestni obč. svet mariborski je v svoji seji dne 23. 6. sklenil: Mestna občina izjavi, da ne bo v letu 1927 od najemnine pobirala skupno več kakor do 20% občinskih doklad (gostaščina, vodarina, kanalščina).

Železničarsko pevsko društvo »Krilato kolo« vabi na dne 5. julija t. l. v gostilni g. Požauko v Leitersbergu se vršče železničarsko poletno veselico s sledečim razporedom: petje, godba in razna razveseljevanja kakor: ples, šaljiva pošta, ribolov, konfeti, občinska ječa, drča itd. Začetek ob 15. uri. Vstopnina 5 din. Za obilen obisk prosi — odbor.

LISTER.

Mali svet naših očetov.

Roman v treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.

Prevod iz italijanščine.

Sedaj je videl vso stvar bolj jasno. Ne bi bilo častno, če bi se poslužil te oporoke, ki je bila za staro mater po obliki in vsebini sramota, kakor tudi vsled sumnje zločinske poneverbe, o čemer je pismo pričalo. Malo častna je bila oporoka tudi za njegovega očeta. Ne, nikdar! Povedal bo profesorju, da hoče vse zažgati. Tako, gospa stara mati, tako bom slavil zmago nad teboj! Podaril ti bom imetje in čast in se ne bom potrudil, da bi ti to povedal! Užival je ob tem sklepu in se čutil dvignjenega nad zemljo; iz polnih prs je zadihal, zadovoljen sam s seboj kot kralj. Čustvo velikodušnosti in ponosa je razsvetlilo in pomirilo njegovo dušo. Kljub svoji vernosti in svojemu krščanstvu mu niti od daleč ni prišlo na misel, da tako čustvo ni povsem dobro in da bi bilo mnogo bolj plemenito, če bi se manj zavedal svoje velikodušnosti.

Naslonil se je nazaj v naslonjač ter bolj kakor prej imel namen, da bo počival. Mirno je mislil na vse, kar je bral, kar je slišal, kakor človek, ki je komaj ušel nevarni špekulaciji in sedaj prevdarja strah in nevarnosti, katerim je za vedno ušel. Vendar so se začeli v dnu duše zbujati davni spomini. Spomnil se je, kako je govo-

rila stara služabnica o bogastvu Maironijeve hiše, da je bilo baje ukradeni revežem. Bil je tedaj še otrok in ženska je govorila zato kar vpričo njega. Toda v otroku je pustilo to globok vtis, katerega je vzdramil pozneje, ko je že napol dorasel, neki župnik, ki mu je pripovedoval s skrivnostnim in slovesnim obrazom in mogoče ne brez namena, da izhaja Maironijevo premoženje iz neke pravde z bolnico Maggiore v Milanu, katero so Maironijevi po krivici dobili.

»Tako je zame zopet vse šlo k vragu«, je pomislil Franco.

Spomnil se je, da je mogoče že pozno, našel je luč in pogledal na uro. Bilo je pol štirih. Sedaj ni mogel več misliti na počitek. Preblizu je bil trenutek, ko se bo zopet sešel z Luizo, njegova domišljija je bila preživahna. Še ena ura in pol! Vsak trenutek je pogledal na uro, a ta preklicani čas je mineval tako počasi. Vzel je knjigo, a čitati ni mogel. Odprl je okno. Zrak je bil topel, vladala je globoka tišina, jezero je bilo proti S. Salvatore svetlo, na nebu so žarele zvezdice. V Orii se je videla luč. Mogoče mu je usojeno, da bo tam živel, v stričevi hiši. Zamišljen je gledal ono svetlo točko in skušal si je predstavljati svojo prihodnost, vedno menjajoče se prikazni. Okoli pol petih je slišal, da je v spodnjem nadstropju zazvonilo. Kmalu nato je prišel Pinella in ga opozoril v imenu svojega gospoda, da je čas odpraviti se na pot, če hoče iti v Boglio. Rekel je, da ima gospod tako hud glavobol, da se ne more niti ganiti, niti ga sprejeti. Franco je poiskal na pisalniku košček papirja in napisal nanj:

»Parce mihi, domine, quia brixienis sum.«*)

Nato je šel ven. Pinella ga je spremil z lučjo prav do temnega hodnika, kjer se začne cesta na Castello, in Franco je nato izginil.

Markiza Uršula je ob pol sedmih pozvonila in naročila služabnici, naj ji prinese čokolado kakor običajno. Popila je dobro polovico in nato z največjo ravno dušnostjo vprašala, ob kateri uri se je vrnil don Franco.

»Ni se še vrnil, gospa markiza.«

V njeni notranjosti se je gotovo vse treslo, a na obrazu se ni zgenila niti ena mišica. Nastavila je k ustnicam skodelico s čokolado, pogledala služabnico in popolnoma mirno rekla:

»Prinesite mi pecivo od včeraj.«

Proti osmi uri je zopet prišla služabnica in sporočila, da se je vrnil don Franco. Šel pa je samo v svojo sobo, vzel svoj potni list, prišel zopet doli in naročil služabniku, naj preskrbi brodarja, ki bi ga peljal v Lugano. Markiza ni zinila besedice. Malo pozneje pa je poslala svojemu zaupniku Pasottiju naročilo, da ga pričakuje. Pasotti je prišel takoj in ostal pri njej dobre pol ure. Dama je hotela na vsak način vedeti, kje in kako je prebil njen vnuk noč. Pasotti je imel že neke vesti in je lahko postregel z negotovimi glasovi o nočnem obisku dona Franca v Rigejevi hiši. Toda markiza je

*) »Prizanesi mi, Gospod, ker sem Brešanec«. Cital je narejen po izreku sv. Hieronima: »Prizanesi mi, Gospod, ker sem Dalmatinec.«

želela natančnih in gotovih podatkov. Zviti Tartuf, že po naravi iznajdljiv kakor kak policijski pes, ki ovoha vsako umazanijo, vtakne svoj gobec v vsako luknjo in se obregne ob vsake hlače, je obljubil gospej markizi, da ji bo v par dneh poročal o vsem. In ko je odhajal, so se mu oči lesketale in mel si je roke v pričakovanju prijetnega lova.

(Dalje sledi.)

Policijski nadstražnik sprejme dva dijaka ali dijakinji z vso oskrbo. Instrukcija v hiši. Maribor, Sodna ulica 16, III. 301

Večjo prazno ako mogoče solnčno sobo v mestu išče sta rejši vpokojeni duhovnik za takoj. Upravništvo »Naše Straže.« 303

Oddaja ključavničarskih (okna) in kleparskih del pri zidanju nove cerkve pri Sv. Juriju (Prekmurje). Ponudbe vložiti do 15. julija 1925 na tamošnji župni urad, pošta Rogaševci. Natančna pojasnila se dobijo istotam. 249 2—1

Stara zavarovalna družba išče posebno za požarni oddelek krajevne zastopnike v vseh krajih prevaljskega, marenberskega in slovenjgraškega okraja. Nudi se jako dober in trajen zaslužek. Pojasnila daje: g. Oswald, Prevalje. 261 3—1

Odda se v ljubljanski okolici posestvo v najem brezplačno, obstoječe iz hiše, hleva, travnika, sadonocnika in 5 njiv, rodbini, katere en član bi bil proti plači za konjskega hlapca ali delavca na žagi ter 1 ali 2 ženski proti plači kot stalne poletne delavke pri kmetiji. Naslov v upravnistvu. 296 3

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—I. 107

Popolnoma varno
naložite svoj denar pri
KREKOVI POSOJILNICI V MARIBORU
reg. zadr. z neom. zav.
Koroška cesta št. 1 pri cerkvi sv. Alojzija.
Sprejme vsako, tudi najmanjšo vlogo. Obrestuje zelo ugodno, večje vloge pa po dogovoru. — Uradne ure: sobota: 15.—17. — nedelja: 10—12.

Kurje oli.
Clavén je mast.
Najboljše sredstvo proti kurjlin obnosom.
Zaščitni znak.
Dobri se v lekarnah in drogerijah ali naravnost v tovarni in glavnem skladišču
M. Hrnjak, lekarnar Sisak.

Suha bukovina, rezana, drugovrstne kvalitete, v poljubnih močnostih, se kupi: Mariborska lesna industrija Koroška cesta 46. 292 6—1

Moške klobuke

najnovjših oblik, po najnižjih cenah kupite pri tvrdki
Anica Traun, Maribor, Grajski trg 1

Ia modra galica garant. 99.4%
Ia žveplo dvakrat rafinirano znamka »Ventilator«
Ia kolomaz
Ia amerik. prašno olje
Ia ameriški bencin
Ia ameriški petrolej

in vsake vrste Ia ameriških mineralnih olj znamka »Standard« se dobi po najnižji ceni pri tvrdki

Avgust Žlahtič,

razpečavanje mineralnih in kemikalnih izdelkov
Slovenska ulica 2, MARIBOR Slovenska ulica 2,
Telefon št. 66.

VOLTA
DOMAČA ŽARNICA
TOVARNA VOLTA P.D. MARIBOR

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri
Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 I. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

ki obrestuje hranilne vloge po

8% in 10%

oziroma po dogovoru.

Neizmerne žalosti potrli naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tužno vest, da je naša iskrenoljubljena in nepozabna mati, gospa
Josipina Dabringer roj. Hartmann,
gostilničarka,
v torek, dne 30. junija t. l. ob 10. uri ponoči po dolgi in mučni bolezni, sprevidena s sv. zakramenti, 51 let stara umrla. Pogreb se vrši v petek, dne 3. julija, ob 4. uri popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na tamošnje pokopališče.
Sv. maša zadušnica se bode opravila v soboto v stolni župnijski cerkvi ob 7. uri zjutraj.
Maribor, dne 2. julija 1925.
Ernst, Josipina, Maks, Antonija Lorber roj. Dabringer,
otroci.
Alojz Lorber, zet.

Potrli globoke žalosti naznanjamo tužno vest, da je naš ljubljani soprog, oziroma oče, gospod
Dr. Henrik Haas,
odvetnik v Mariboru,
po dolgotrajni mučni bolezni včeraj v bolnišnici usmiljenih bratov v Gradcu preminul.
Maribor, dne 1. julija 1925.
Priska Haas, soproga. Silvij in Herta Haas, otroka.

Somišljeniki, širite naše liste!